

การศึกษาเปรียบเทียบ การให้และการจัดการเกี่ยวกับ
สวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูลของบริษัทการค้าชั้นนำในกรุงเทพมหานคร

นายพดล จรัสศรี

003635

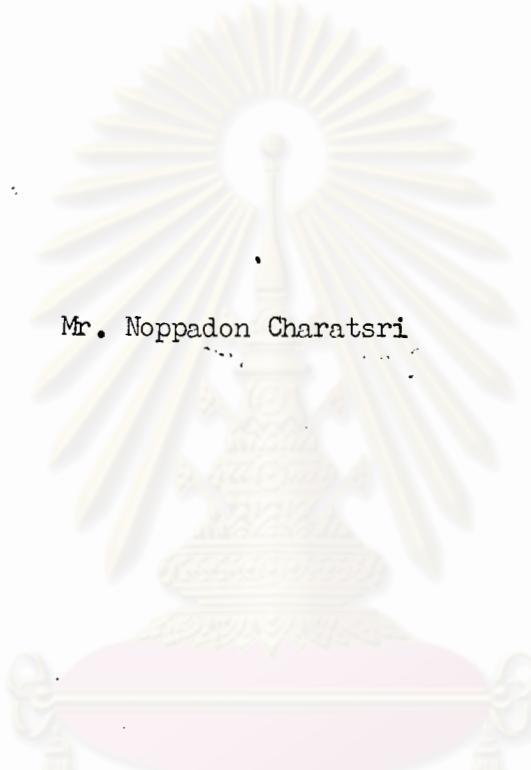
ศูนย์วิทยพัทยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
แผนกศึกษาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๒

I 15864892

๒

A COMPARATIVE STUDY OF THE PROVISION AND MANAGEMENT OF WELFARE AND
FRINGE BENEFITS OF LEADING TRADING FIRMS IN METROPOLITAN BANGKOK.

Mr. Noppadon Charatsri

A Thesis submitted in Partial Fulfillment of the requirements

for the Degree of Master of Commerce

Department of Commerce

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

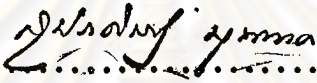
หัวข้อวิทยานิพนธ์ "การศึกษาเปรียบเทียบ การให้และการจัดการเกี่ยวกับสวัสดิการและ
ผลประโยชน์เกื้อกูลของบริษัทการค้าชั้นนำในกรุงเทพมหานคร"

โดย นายพนตล จรัสศรี

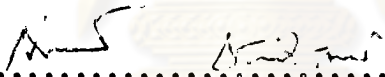
ภาควิชา พาณิชยศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สุธี เอกะหิตานนท์

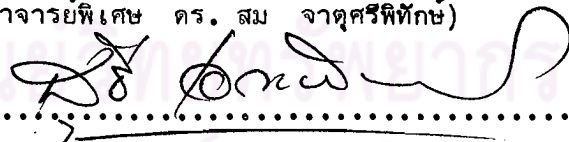
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกาวัลย์ นันทาทิวัฒน์)

.... กรรมการ
(อาจารย์พิเศษ ดร. สม จาตุศรีพิทักษ์)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุธี เอกะหิตานนท์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : "การศึกษาเปรียบเทียบการให้และการจัดการ เกี่ยวกับสวัสดิการและผลประโยชน์
เกื้อกูลของบริษัทการค้าชั้นนำในกรุงเทพมหานคร"

ชื่อนิสิต : นายนพตล จรัสศรี

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์สุธี เอกะहितานนท์

ภาควิชา : พาณิชยศาสตร์

ปีการศึกษา : ๒๕๒๒

บทคัดย่อ

บริษัทการค้ามีบทบาทความสำคัญในระบบ เศรษฐกิจของประเทศในด้านการบริการสังคม ด้วยกิจกรรมทางการตลาด กล่าวคือ การนำสินค้าจากแหล่งผลิตมาสู่ผู้บริโภคโดยอาศัยพนักงาน เป็นกลไก พนักงานจึงเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของบริษัท และใน บรรดาวิธีการบำรุงรักษาพนักงานไว้ในการทำงานของบริษัทนั้น การจัดให้สวัสดิการและผลประโยชน์ เกื้อกูลแก่พนักงาน เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายวิธีหนึ่งทั้งในวงการบริหารงานบุคคลของ ทางราชการและธุรกิจเอกชน เพราะฉะนั้นวิทยานิพนธ์นี้จึงมุ่งศึกษาการจัดให้สวัสดิการและผลประโยชน์ เกื้อกูลแก่พนักงานในบริษัทการค้าว่าทำอย่างไรถึงประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์การ

การศึกษาริวิจัยได้กระทำโดยการออกแบบสอบถามไปยังบริษัทการค้าชั้นนำในกรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาริวิจัย ๔ ประการคือ

- ก. เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่บริษัทการค้าชั้นนำจัดให้แก่พนักงานกับสิ่งที่กฎหมายกำหนด
- ข. เพื่อเปรียบเทียบจำนวนเงินค่าใช้จ่ายและอัตราส่วนของจำนวน เงินนี้กับค่าตอบแทน แรงงานทั้งหมดกับสถิติอย่าง เดียวกับของต่างประเทศ
- ค. เพื่อลำดับความคาดหวังผลตอบแทนจากการจัดให้สิ่งดังกล่าว

ง. เพื่อแสดงแบบจำลองการจัดให้สวัสดิการและผลประโยชน์แก่ลูกที่บริษัทการค้า
ควรปฏิบัติ เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการค้าเนินธุรกิจในปัจจุบัน

จากการศึกษาวิจัยพบว่าบริษัทการค้าที่ร่วมในการสำรวจครั้งนี้จัดให้สวัสดิการและผล
ประโยชน์แก่ลูกแก่พนักงานเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด มีหลายประการที่กฎหมายมิได้กำหนด แต่
บริษัทการค้าเหล่านี้มีโครงการจัดให้แก่พนักงานอย่างกว้างขวาง เป็นต้นว่าบริการพนักงานประเภทต่าง ๆ
ประโยชน์ที่เป็นตัวเงินโดยตรงและการให้เวลาว่างเว้นจากงานเพิ่มขึ้นเพียงเมื่อปีการเงิน ๒๕๒๑ ที่
เพิ่งผ่านมาบริษัทการค้าชั้นนำในกรุงเทพฯ มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสวัสดิการและผลประโยชน์แก่ลูกพนักงาน
โดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณคนละ ๑๑,๗๘๗ บาทหรือเดือนละเกือบ ๑,๐๐๐ บาทต่อคน อัตราส่วนของ
ค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้ต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดเกี่ยวกับพนักงานเป็นร้อยละ ๑๕.๐ ต่ำกว่าสถิติของประเทศสหรัฐ
อเมริกาแม้เพียงเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นสถิติล่าสุดเท่าที่ค้นคว้าจากตำรามาได้

ผลการจัดลำดับความคาดหวังผลตอบแทนจากการจัดให้สวัสดิการและผลประโยชน์แก่
พนักงานปรากฏว่า วัตถุประสงค์เพื่อการใช้แรงงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นประการแรก ถัดมาคือเพื่อ
การแรงงานสัมพันธ์ที่ดี เพื่อเป็นหลักประกันและทางก้าวหน้าของพนักงานในการทำงานกับบริษัท เพื่อ
การจ่ายค่าแรงงานทางอ้อม และเพื่อการประชาสัมพันธ์บริษัทอย่างหนึ่งเป็นลำดับ และโดยอาศัยข้อมูล
ต่าง ๆ จากการศึกษารวบรวม ผู้เขียนได้สร้างแบบจำลองบริษัทการค้าและแบบอย่างการจัดให้สวัสดิการและ
ผลประโยชน์แก่ลูกแก่พนักงานตามความเหมาะสมแก่สภาพการค้าเนินธุรกิจในปัจจุบัน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title : "A Comparative Study of the Provision and Management
of Welfare and Fringe Benefits of Leading Trading
Firms in Metropolitan Bangkok"
Name : Mr. Noppadon Charatsri
Thesis Advisor : Associate Professor Suthi Ekahitanonda
Department : Commerce
Academic Year : 1979

ABSTRACT

The trading firm performs marketing functions for the community by bringing merchandises from the producers to customers. As much, the performance of the employees directly affects the degree of success of the company. Among the most effective means to retain good employees with the company are the provision of welfare and fringe benefits. Therefore this dissertation addresses itself to the study of the provision of welfare and fringe benefits of leading trading firms and how it would help the firms in achieving their objectives.

A servey was made on leading trading firms in Bangkok with 4 objectives:

1. to compare what are provided with the legal requirements.
2. to compare such cost and their proportion to remuneration expenses and similar statistics of the other countries.

3. to rank the company's expectation of return on welfare and fringe benefit provisions.

4. to build a model of welfare and fringe benefit programs practised by the majority of the companies.

This research finds that the leading trading firms in Bangkok provide welfare and fringe benefits for their employees to the extent more than the legal requirements. Many of the provisions are not legally required but are nevertheless provided: e.g., employee services, direct monetary benefits and pay for more leisure time. For the fiscal year 1978, the cost of the employee welfare and fringe benefits was estimated to be about Baht 11,787 per head or nearly Baht 1,000 per head per month. Proportionally, these expenses was 19.0 per cent of total remuneration. These statistics are considerably lower than those of the United States of America in the fiscal year 1975 the latest figures available.

With regard to ranking the order of expectation of the Management, it is found that the first objective is to utilize the labour force effectively and to be good labour relations, to be safeguard for and the progress of employees working life, to pay indirect wage and to be a mean of good public relations accordingly. A model of the provision of welfare and fringe benefits of leading trading firms is constructed based upon the information gathered in this dissertation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากคณาจารย์ ๓ ท่าน คือ ท่านศาสตราจารย์เถาว์วัลย์ นันทาทวีวัฒน์ ผู้สนับสนุนการวิจัยอย่างมาก ท่านรองศาสตราจารย์ ดร. สุธี เอกะหิตานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาผู้แนะแนวทางให้ความคิดริเริ่ม และตรวจแก้ข้อบกพร่องในการเขียนตั้งแต่ต้นจนจบ และท่านอาจารย์พิเศษ ดร. สม จาตุศรีพิทักษ์ ผู้พยายามเป็นผู้เขียนขึ้นมาพบกับความสำเร็จทั้งในด้านการงานและการศึกษา

เหตุที่วิทยานิพนธ์นี้กลายเป็นความจริงขึ้นมา ก็โดยได้รับความร่วมมือด้านข้อมูลภาคสนาม จากผู้บริหารงานบุคคลและอีกหลายท่านในวงการธุรกิจ และโดยได้รับความสะดวกในการค้นคว้าตำราวิชาการจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ ศูนย์เอกสาร ประเทศไทย แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ด้วย จึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบคุณคุณสุเมใจ ธรรมรัตน์วิภาค เป็นพิเศษที่ช่วยพิมพ์วิทยานิพนธ์เล่มนี้

ตลอดเวลาที่ทำการศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนได้รับพลังใจ ความสนับสนุน ตลอดจนความห่วงใย จากพ่อแม่ น้อง ๆ จนถึงผู้ที่เคารพนับถือและมีตรสหายมากมายจนสุดวิสัยที่จะบันทึกนามไว้ ณ ที่นี้ได้ครบ ทุกท่านในฐานะเป็นผู้มีส่วนบันดาลความสำเร็จแก่วิทยานิพนธ์นี้โดยตรงเช่นกัน

ดังนั้น หากวิทยานิพนธ์นี้จะ เป็นประโยชน์สมดังวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้เขียนขอมอบเป็นความชื่นใจแด่พ่อแม่ คณาจารย์ พร้อมทั้งปิตุมิตรทุกท่านที่มีส่วนในความสำเร็จดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความกตัญญูต่อพ่อแม่ผู้เฝ้ารอคอยด้วยความหวังโดยตลอดเวลายาวนาน สู้ตราคร่ำ ล่ำบากทุกอย่าง เพื่อให้ลูกได้มีโอกาสเรียนจบจนถึงขั้นนี้ อันที่จริงผลงานชิ้นนี้ไม่อาจทดแทนพระคุณของ ท่านทั้งสองแม่เพียงเศษเสี้ยวส่วนหนึ่งได้เลย

นพพล จรัสศรี

๓๐ เมษายน ๒๕๒๖

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางและภาพประกอบ	ฌ

บทที่ ๑ บทนำ

ที่มาของการศึกษา	๑
ความสำคัญของเรื่อง	๓
ผลงานศึกษาวิจัยและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๕
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๘
ขอบเขตของการศึกษา	๑๑
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๒
วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล	๑๓

บทที่ ๒ การจัดให้สวัสดิการและผลประโยชน์แก่อุปถัมภ์ในองค์การธุรกิจ

นิยามความหมาย	๑๔
ความเป็นมาของแนวความคิด	๑๗
เหตุที่มีการขยายตัวรวดเร็ว	๒๑
ขอบเขตและประเภท	๒๔
หลักในการจัดให้	๓๐

บทที่ ๓ การศึกษาริวิจัยข้อมูล	
บริษัทที่ร่วมมือในการสำรวจ.....	๓๓
คุณลักษณะ เอกเทศสำคัญ ๆ ของแต่ละบริษัท.....	๓๔
สิ่งที่บริษัทจัดให้.....	๔๒
ค่าใช้จ่ายในสิ่งดังกล่าว.....	๑๐๑
ลำดับความคาดหวังผลตอบแทน.....	๑๑๑
บทที่ ๔ บทสรุป	
ข้อสรุปผล.....	๑๑๙
ข้อเสนอแนะ.....	๑๒๑
แบบอย่างของการจัดให้.....	๑๒๕
ความยากลำบากในการศึกษาริวิจัย.....	๑๓๓
การศึกษาริวิจัยที่ควรทำในโอกาสต่อไป.....	๑๓๖
คำส่งท้าย.....	๑๓๗
บรรณานุกรม.....	๑๓๘
ภาคผนวก ก. แบบรวบรวมข้อมูลภาคสนาม.....	๑๔๓
ข. สรุปสาระสำคัญของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน.....	๑๖๔
ค. วิธีคำนวณค่าความบ่าย เบเนมาตราฐาน.....	๑๗๔
ประวัติผู้เขียน.....	๑๗๙

รายการตารางและภาพประกอบ

หน้า

ตารางที่ ๑	แสดงการแบ่งกลุ่มบริษัทการค้าตามลักษณะสินค้าที่ขาย	๓๖
ตารางที่ ๒	แสดงการแบ่งกลุ่มบริษัทการค้าตามอายุขัยของกิจการ	๓๗
ตารางที่ ๓	แสดงการแบ่งกลุ่มบริษัทการค้าตามจำนวนพนักงาน	๓๘
ตารางที่ ๔	แสดงอัตราการร้อยละของกำลังคนในหน้าที่ต่าง ๆ	๔๐
ตารางที่ ๕	แสดงอัตราการร้อยละของอาวุโสในการทำงานของพนักงาน	๔๓
ตารางที่ ๖	แสดงวิธีการรวมกลุ่มของพนักงาน	๔๕
ตารางที่ ๗	แสดงลักษณะการจัดส่วนงานบุคลากร	๔๖
ตารางที่ ๘	แสดงผู้มีอำนาจตัดสินใจด้านบุคลากรชั้นยุติ	๔๗
ตารางที่ ๙	แสดงระดับความสมบูรณ์ของนโยบายระเบียบวิธีปฏิบัติงานด้านบุคลากร	๔๘
ตารางที่ ๑๐	แสดงการจัดสรรค่าใช้จ่ายหมวดสวัสดิการและผลประโยชน์ เกื้อกูล	๕๐
ตารางที่ ๑๑	แสดงลักษณะการจัดให้สวัสดิการและผลประโยชน์ เกื้อกูล	๕๑
ตารางที่ ๑๒	แสดงชั่วโมงทำงานและวันหยุดต่อสัปดาห์	๕๔
ตารางที่ ๑๓	แสดงจำนวนวันหยุดตามประเพณี	๕๕
ตารางที่ ๑๔	แสดงจำนวนวันหยุดตามประเพณี	๕๗
ตารางที่ ๑๕	แสดงสิ่งตอบแทนจากการสละสิทธิหยุดพักผ่อนประจำปี	๕๘
ตารางที่ ๑๖	แสดงการจัดให้หยุดพักผ่อนกะ	๖๐
ตารางที่ ๑๗	แสดงจำนวนวันลาป่วย	๖๑
ตารางที่ ๑๘	แสดงจำนวนวันลาคลอด	๖๒
ตารางที่ ๑๙	แสดงจำนวนวันลากิจ	๖๓
ตารางที่ ๒๐	แสดงการตัดสินใจของบริษัท กรณีพนักงานใช้สิทธิวันลากิจและวันหยุดพักผ่อนหมดแล้ว	๖๔
ตารางที่ ๒๑	แสดงเหตุผลที่สมควรให้พนักงานลากิจ	๖๕
ตารางที่ ๒๒	แสดงวิธีการและอัตราการจ่ายค่าล่วงเวลา	๖๖
ตารางที่ ๒๓	แสดงอัตราการจ่ายโบนัส	๖๗
ตารางที่ ๒๔	แสดงโอกาสต่าง ๆ ที่บริษัทให้ของขวัญรางวัลแก่พนักงาน	๖๘

ตารางที่ ๒๕	แสดงวิธีการหักและออกเงินสมทบเงินสะสม	๗๐
ตารางที่ ๒๖	แสดงวิธีการเอาประกัน	๗๑
ตารางที่ ๒๗	แสดงการตัดสินใจของพนักงานในการมีพนักงานพิการไม่ใช้ เนื่องจากการทำงาน	๗๓
ตารางที่ ๒๘	แสดงการตัดสินใจของบริษัทในการมีพนักงาน เสียชีวิตไม่ใช้ เนื่องจากการทำงาน	๗๔
ตารางที่ ๒๙	แสดงอายุครบเกษียณ	๗๕
ตารางที่ ๓๐	แสดงการตัดสินใจของบริษัทในการมีพนักงานลาออกใกล้ครบเกษียณ	๗๖
ตารางที่ ๓๑	แสดงผลประโยชน์ที่พนักงานได้รับเมื่อถูกปลดเกษียณ	๗๗
ตารางที่ ๓๒	แสดงวิธีการคำนวณเงินบำเหน็จ	๗๘
ตารางที่ ๓๓	แสดงผู้ที่ได้รับเครื่องแบบทำงาน	๗๙
ตารางที่ ๓๔	แสดงผู้จ่ายเงินค่าเครื่องแบบทำงาน	๘๐
ตารางที่ ๓๕	แสดงบริการห้องอาหาร	๘๑
ตารางที่ ๓๖	แสดงบริการรถรับส่ง	๘๒
ตารางที่ ๓๗	แสดงบริการที่จอดรถ	๘๓
ตารางที่ ๓๘	แสดงบริการที่อยู่อาศัย	๘๔
ตารางที่ ๓๙	แสดงบริการเงินกู้ยืม	๘๕
ตารางที่ ๔๐	แสดงกรณีที่บริษัทให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน	๘๖
ตารางที่ ๔๑	แสดงเรื่องที่บริษัทให้คำปรึกษาแนะนำ	๘๖
ตารางที่ ๔๒	แสดงวิธีจัดให้บริการสินค้าราคาถูก	๘๗
ตารางที่ ๔๓	แสดงสันตนาการที่บริษัทสนับสนุน	๘๘
ตารางที่ ๔๔	แสดงลักษณะองค์กรที่จัดสันตนาการ	๘๙
ตารางที่ ๔๕	แสดงวิธีจัดให้การรักษาพยาบาล	๙๑
ตารางที่ ๔๖	แสดงความช่วยเหลือจากบริษัทในกรณีที่พนักงานต้องเข้าโรงพยาบาล/ผ่าตัด	๙๒
ตารางที่ ๔๗	แสดงกรณีที่บริษัทไม่ออกค่ารักษาพยาบาลให้	๙๔
ตารางที่ ๔๘	แสดงมาตรการในการตรวจสอบสุขภาพประจำปี	๙๕
ตารางที่ ๔๙	แสดงวิธีการส่งเสริมเกี่ยวกับการหาความรู้เพิ่มเติม	๙๖

ตารางที่ ๕๐	แสดงวิธีจัดให้บริการหนังสือพิมพ์	๕๗
ตารางที่ ๕๑	แสดงวิธีจัดให้บริการข่าวสารบริษัท	๕๗
ตารางที่ ๕๒	แสดงผลสรุปการเปรียบเทียบสิ่งที่บริษัทการค้าส่วนใหญ่จัดให้กับสิ่งที่กฎหมายกำหนด	๕๘
ภาพที่ ๑	แสดงตัวอย่างงบกำไรขาดทุน	๑๐๑
ภาพที่ ๒	แสดงรายละเอียดประกอบงบกำไรขาดทุน	๑๐๒
ตารางที่ ๕๓	แสดงอัตราการจัดเซกแก่ผู้ลงแรง	๑๐๖
ตารางที่ ๕๔	แสดงจำนวนเงินค่าชดเชยตัวเจลีย์ แก่ผู้ลงแรงแต่ละคน	๑๐๗
ตารางที่ ๕๕	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเงินและอัตราส่วนค่าใช้จ่ายหมวดสวัสดิการและผลประโยชน์เกี่ยวกับของบริษัการค้าชั้นนำในกรุงเทพฯ กับธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา	๑๑๑
ตารางที่ ๕๖	แสดงค่าเฉลี่ยของความคาดหวังผลตอบแทนแต่ละประการ	๑๑๔
ตารางที่ ๕๗	แสดงคะแนนมาตรฐานของความคาดหวังผลตอบแทนแต่ละประการ	๑๑๗
ภาพที่ ๓	แสดงแบบจำลองบริษัทการค้าชั้นนำในกรุงเทพมหานคร	๑๒๖
ภาพที่ ๔	แสดงแบบอย่างของการจัดให้สวัสดิการและผลประโยชน์เกี่ยวกับ	๑๒๗